

Ze hebben een onwrik-

Zes adoptiekinderen op dezelfde school

TEKST ARNOUD KLUITERS

FOTOGRAFIE DINEKE VAN DER WOUDEN (GROEPSFOTO) & ARCHIEF OUDERS

bare band met elkaar'

Zes Afrikaanse kinderen kwamen – op de leeftijden van een, vier en vijf jaar – terecht in drie Groningse gezinnen. Ze vonden elkaar op basisschool het Palet. Waarop letten hun adoptieouders bij het maken van de schoolkeuze? Op welke verschillen en overkomsten stuitten ze? Hoe ontwikkelen de kinderen zich nu?

De leukste periode? Daarover zijn de drie moeders het direct eens: dat was twee schooljaren terug, in 2014/2015. Op dat moment zaten Rhodé (9) en Zimkhita (9) – tot hun grote plezier – al drie jaar bij elkaar in de klas. Toen vervolgens in groep vier óók Nicky (10) erbij kwam, kon de pret helemaal niet meer op. Marianne Bos, moeder van Rhodé: "Nicky stapte over van een andere school. Met z'n drieën bij elkaar, ze voelden zich zo met elkaar verbonden."

Aankomst

Basisschool het Palet, gelegen in het noordoosten van de stad Groningen, telt ongeveer tweehonderd leerlingen. Zes kinderen hiervan zijn geadopteerd. Moeders Marianne Bos, Dineke van der Wouden en Antoinette Grimmus vertellen over hun ervaringen en de gemaakte schoolkeuze.

Er zijn verschillen: zo kwam Rhodé met zes maanden naar Nederland en groeide dus nagenoeg vanaf het eerste moment op met de Nederlandse taal en cultuur. Hetzelfde geldt voor Zimkhita, zij werd met 1,5 jaar geadopteerd. Zet dat eens af tegen Thembeke (destijds vier jaar) en de drie kinderen van Dineke, die bij aankomst vijf jaar waren. "Allan bijvoorbeeld, de oudste, is afkomstig uit Oeganda, zijn moedertaal is Luganda. Ook sprak hij al Engels. Op iets latere leeftijd heeft de overgang naar een ander land een heel andere impact."

Passende school

Wat de moeders met elkaar gemeen hadden, waren de scannende vragen tijdens hun zoektocht naar een passende school. Ze roepen in koor: "Zoals álle ouders die hebben, met of zonder adoptie-achtergrond." Marianne koos zonder aarzelen; ze zat als kind zelf op deze school. Antoinette woont zeven kilometer verderop. Zij koos bewust voor de christelijke inslag van de school én het gegeven dat er op het Palet kinderen zitten met allerlei culturele achtergronden. Hierdoor zou Zimkhita niet zo opvallen als op een dichter bij huis gelegen school.

Allan (van Dineke) begon op een andere basisschool, twee jaar later volgde Nicky hem. Dineke: "Omdat Allan al vijf jaar was, moesten we snel een keuze maken. Maar wat kon hij in die situatie eigenlijk aan? Na een maand thuis viel de keuze op een school die gespecialiseerd is in anderstalige kinderen."

Overstap

Hoewel die keuze in het begin goed uitpakte, stagneerde de taalontwikkeling na een paar jaar. "Veel kinderen op die school misten thuis een stabiele structuur", vertelt Dineke. "Een erg groot deel van de kinderen sprak thuis geen Nederlands. De school probeerde op

allerlei manieren de leerlingen extra te ondersteunen. Vanwege formatieproblemen bleek het lastig om hen op niveau te krijgen en te houden."

Adoptiealertheid leerkracht helpt

Bij de Stichting Adoptievoorzieningen komen vrijwel dagelijks telefoontjes binnen van ouders en leerkrachten met vragen rondom school. Nazorgmedewerker Chris Thie: "Adoptiekinderen willen vaak graag naar school, net als alle andere kinderen. Maar als zij nog maar kort in Nederland zijn, is het soms moeilijk voor ze om zich er staande te houden. Ze zijn net een klein beetje vertrouwd geraakt met hun nieuwe thuis en dan moeten ze – zonder hun nieuwe ouders – in wéér een andere omgeving hun plek veroveren."

Om echt te kunnen profiteren van de mogelijkheden en kansen die school biedt, zoals structuur, contact met andere kinderen en (taal)ontwikkeling, moet een kind wel iets van basisveiligheid hebben opgebouwd. Sommige kinderen zijn nog zo kwetsbaar dat ze op school weer in de overlevingsstand schieten. Hyperalert zijn, niet stil kunnen zitten, niet kunnen wachten of concentreren, geen aandacht of speelgoed kunnen delen... De hersenen roepen: 'Gevaar, let op, je moet het zelf doen, wat is hiervan de bedoeling?' Het ene kind verstijft of wordt angstig, het andere wordt hyperdruk of slaat te pas en te onpas om zich heen. Storend gedrag? Nee, logisch gedrag, zeggen wij.

Adoptiekinderen missen in de eerste jaren na aankomst vaak een stevig gevoel van basisvertrouwen. Een gevoel van: ik ben goed zoals ik ben. Dit geldt vooral voor kinderen die ernstig verwaarloosd zijn geweest, langere tijd in een tehuis hebben geleefd of op oudere leeftijd zijn geadopteerd. Juist deze kwetsbare leerlingen zijn erg geholpen met 'adoptiealertheid' van de leerkracht. Een leerkracht die weet dat de adoptieachtergrond een rol kan spelen.

Wij merken dat niet alleen ouders, maar in toenemende mate ook basisscholen contact met ons opnemen voor consultatie. Bewustwording van de impact van de adoptieachtergrond helpt om voorbij het gedrag en de reguliere aanpak te kunnen kijken. Samen met opvoeders lukt het vaak weer om 'door dezelfde bril' naar het kind te kijken en goed samen te werken."

Kijk voor meer informatie op www.adoptie.nl onder professionals. Ouders en leerkrachten kunnen met hun vragen terecht bij de advieslijn 030 – 233 03 40 (ma t/m do van 9.30 tot 12.30 uur) of mailen naar nazorg@adoptie.nl.

De drie gezinnen tellen in totaal acht kinderen, als volgt verdeeld:

Antoinette en Bert Grimmus

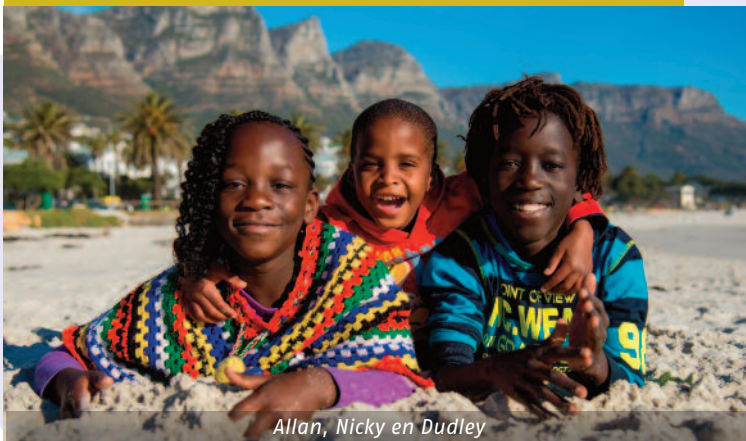
- Zimkhita (9 jaar, groep 6). Geboren in Zuid-Afrika, aankomst in Nederland in 2009. Ze was toen 1,5 jaar.
- Thembeke (7 jaar, groep 4). Geboren in Zuid-Afrika, aankomst in Nederland in 2014. Ze was toen 4,5 jaar.
- Het gezin wacht momenteel op een derde kind uit Zuid-Afrika.

Zimkhita en Thembeke 6 en 4 jaar oud (2014)

Dineke en Tjerko van der Wouden

- Allan (12 jaar, groep 8). Geboren in Oeganda, aankomst in Nederland in 2010. Hij was toen 5,5 jaar.
- Nicky (10 jaar, groep 7). Geboren in Zuid-Afrika, aankomst in Nederland in 2012. Ze was toen 5,5 jaar.
- Dudley (5 jaar, groep 2). Geboren in Zuid-Afrika, aankomst in Nederland in 2016. Hij was toen bijna 5 jaar.

Allan, Nicky en Dudley

Marriane en Michiel Bos

- Rhodé (9 jaar, groep 7). Geboren in Zuid-Afrika, aankomst in Nederland in 2008. Ze was toen 6 maanden.
- Levi en Sifra, (tweeling van 2 jaar). Geboren in Zuid-Afrika, aankomst in Nederland in 2016. Ze waren toen 14 maanden.

Rhodé, Levi en Sifra

Zusje Nicky zat op dezelfde school. "Zij kwam terecht in een grote, onrustige klas met 28 jongens en drie meisjes. Ze zat daar niet op haar plek. Uiteindelijk besloten we beide kinderen in 2015 over te plaatsen naar het Palet. We kenden intussen de kinderen van Antoinette en hoorden haar goede ervaring. De overstap was snel gemaakt."

Ervaringen uit Afrika

In groep 1 informeerden de juffen nieuwsgierig naar de achtergrond van Rhodé en Zimkhita. Ze wilden meer weten over de mogelijke impact van hun vroege adoptie. "Die eerste maanden van hun leven woonden de meisjes in Zuid-Afrika, ze zijn op jonge leeftijd losgemaakt van hun moeder", zegt Marriane. "Dat kan later leiden tot hechtingsproblemen. We hebben de leerkrachten speciale brochures van de Stichting Adoptievoorzieningen gegeven." Voor de juffen hield Antoinette in dat eerste jaar bovendien een 'heen-en-weerschriftje' bij. "Daarin vertelde ik beknopt over haar ervaringen. Mocht er iets spelen, dan kon ik snel schakelen met de juffen, en vice versa. Na dat jaar was dit niet meer nodig. Tijdens de verschillende tienminutengesprekken was er voldoende ruimte om over van alles te praten."

Schoolreisje

Wat dat zoal voor een ervaringen kunnen zijn? De drie moeders noemen enkele voorbeelden. Ontroostbaar barstte Rhodé eens in snikken uit, toen zij en haar klasgenoten even moesten aanschuiven in een andere klas, omdat hun eigen juf wat later kwam. "Ze blééf maar huilen en was echt van slag." En later in het schooljaar werd Marriane gevraagd mee te gaan met het jaarlijkse schoolreisje: puur om Rhodé in een vreemde omgeving veiligheid en herkenning mee te geven.

Antoinette lacht als haar voorbeeld ter sprake komt: "Thembeke leerde op haar Zuid-Afrikaanse pre-school om luid en duidelijk te praten. Op het Palet deed ze dat ook, maar hier moest ze juist zachtjes praten. Een duidelijk contrast met haar oude leven." Allan ging in Oeganda naar een staatschool met zeventig kinderen in één klas. Dineke: "De leraren er kunnen hard en streng zijn. Eenmaal in Groningen moest Allan daar erg aan wennen. Het leek voor hem in het begin of er geen regels waren. Gelukkig begreep hij al snel dat er wel regels zijn, maar dat die op een andere manier worden gehandhaafd."

Vermoeiende indrukken

Het Palet bood de kinderen na binnenkomst extra ruimte om zich op hun eigen wijze te ontplooiën, zegt het drietal unaniem. Zij die pas op iets oudere leeftijd hier arriveerden, moesten in korte tijd veel indrukken verwerken. "Ze waren vaak en sneller moe in die eerste schoolmaanden," zegt Dineke. "Het ritme is anders, het voedsel is vreemd. De taal is nieuw, geuren en kleding zijn anders. Noem maar op. Zo'n verandering kost veel energie."

Neem de tijd, adviseerde de school, ook bij haar derde kind Dudley. Dineke: "Het eerste half jaar mochten de kinderen halve dagen draaien als die wens er was. Net in Nederland waren ze in die fase vaak erg moe. Dan was het soms moeilijk om ze niet met een vriendje te laten spelen, terwijl anderen dat wel mochten. Als moeder zit je dan in een spagaat. Leuk was dat niet, maar het was wel noodzakelijk om rust te bieden."

De kinderen zijn bevriend met verschillende klasgenootjes. Maar een echt onwrikbare band hebben ze met elkaar. Dat merkten ze bijvoorbeeld toen Marianne een jaar geleden naar Zuid-Afrika ging om de tweeling Levi en Sifra op te halen. "Dan hoef je niets uit te leggen. Ze weten hoe een adoptie werkt, hebben het zelf meegemaakt." Maar ook toen één van de moeders tijdelijk in het ziekenhuis lag en er bij de ander werd gespeeld. "Dan steunen ze elkaar, op school en thuis. In dit soort situaties komt veel kracht samen. Hun achtergrond overstijgt alles." ■

Meeleven via het digibord

Leerkracht Jeroen Elzinga (groep 6): "Sinds drie jaar ben ik leerkracht op het Palet.

Ik heb de periode niet meegemaakt dat de eerste kinderen zich hier aanmeldden. Dat is alweer vijf jaar geleden. Wel is bekend dat de kinderen als haast vanzelfsprekend hun draai hebben gevonden. Een paar spraken er al goed Nederlands bij binnenkomst, anderen minder goed. Maar ze waren sociaal vaardig en vonden snel aansluiting bij andere kinderen.

Het Palet is een gereformeerde basisschool. Van leerkrachten tot ouders staan we achter ons christelijke geloof. Het maakt niet uit met welke achtergrond een kind binnenkomt, of het nou geadopteerd is of bijvoorbeeld een zieke ouder heeft: we helpen elkaar en bieden kinderen ruimte om zichzelf te kunnen zijn. Dat betekent in dit geval dat er bijvoorbeeld tijdens aardrijkskunde en geschiedenis projecten zijn geweest over Afrika. Ook zijn over dit onderwerp spreekbeurten gehouden en toonden ze foto's.

Een ander voorbeeld: toen Nicky vorig jaar naar Zuid-Afrika vertrok om Dudley op te halen, hielden we contact met haar via internet. Via het digibord leefde de klas mee en leerde op die manier ook meer over Nicky's geboorteland. Iets soortgelijks gebeurde toen Marianne met haar man en Rhodé in 2016 de tweeling gingen halen. Samen met groep 5 heeft Antoinette in die periode met Rhodé geskypet.

En ook Zimkhita werd in groep 3 gevolgd toen ze terugging om Thembeka op te halen. Het leuke is: afgelopen jaar zat haar zusje in groep 3 bij diezelfde juf. Zij kende Thembeka dus al, dankzij het uitgebreide reisverslag.

Eén keer is iemand op het schoolplein uitgescholden voor iets lelijks. We hebben dat meteen opgepakt en een klasgesprek georganiseerd. Ook is contact opgenomen met de ouders, we hebben hen ingelicht, zodat zij weten wat er op school gebeurde en indien nodig hierop kunnen anticiperen.

Een paar kinderen hebben extra begeleiding nodig, zoals spellingshulp of dyslexietraining. We houden ze goed in de gaten, net als de andere leerlingen uiteraard. Het gaat goed met ze, ze lijken op hun plek te zitten." ■

COLUMN

TEKST BOUWIEN

Viswijven

Adoptiemoeders zijn loeders. Voor elkaar. In elk geval af en toe.

Vanaf onze eerste stappen op adoptiegebied gebeurde het. Op de adoptiefora volgen ouders elkaars procedure met argusogen. Na hoeveel maand hebben zij een intake? En zij? Hé, waarom mogen zij nú al hun documenten versturen, 'x' is toch eerder aan de beurt? Excelsheets worden gemaakt. Een beetje om mee te leven, maar ook om te controleren. Kijken wanneer je dan zélf aan de beurt bent. Proberen grip te krijgen op je procedure. Ik doe er net zo hard aan mee overigens. Bij de tweede procedure kreeg ik persoonlijke mailtjes van adoptieouders die ik alleen via internet kende. Even vissen waarom wij zo snel 'door' mochten. Zij wachtten namelijk al veel langer op een landenintake.

En nog steeds voel ik me tussen twee werelden in staan. De wereld waarin mensen biologisch kinderen krijgen – vaak op hun eigen tijd en planning – en de adoptiewereld. In de eerste ben ik gefrustreerd als mensen in zes jaar huwelijk twee, drie of zelfs vier kinderen op de wereld zetten, terwijl wij veertien jaar verder nóg bezig zijn met een derde, en die van hun groter en ouder worden. Gefrustreerd, maar ook gewoon ouderwets jaloers. In de adoptiewereld heb ik het gevoel me op dun ijs te begeven wanneer ik over ons wachten praat. Er zijn niet zo veel mensen die nog een derde procedure starten. Het gezin is compleet. Financiën. Leeftijd. Ik voel me soms vals bevoorrecht dat het nog kon, een derde. Wéét ik dat ik dankbaar moet zijn met de twee die ik heb. Klagen over het lange wachten is 'not done' als je er al twee hebt. Het schemert door in kleine of grotere opmerkingen. Ergens in de afgelopen jaren werd ik kritisch bevraagd door een aspirant-adoptiemoeder. "Je gaat voor een derde? Oh." En na een stilte: "Ik vind het eigenlijk beter als mensen dan voor pleegzorg gaan." Mijn kinderstandaard van 'twee' is behaald, of ik alsjeblieft het veld wil ruimen. Je zou mensen voor minder slaan. Maar als ik even later Facebook open en daar twee voorstelfoto's van derde kinderen zie, maakt zich een zelfde soort waanzin van mij meester. Waarom zij wél? Waarom wij nog niet?!

Is dát de manier waarop we naar onze mede-aspirant-adoptieouders moeten kijken? Als potentieel gevaar? Concurrentie? Wegkapers van de kinderen waar wij recht op hebben? Bepalen wij hoeveel kinderen een ander mag adopteren? Maakt het jarenlange ploeteren, vechten en machteloze afwachten ons af en toe van die venijnige viswijven?

Werken wij aan onszelf en ons eigen verdriet? Over de kinderen die we misschien nog hadden willen adopteren, maar niet konden, over de lange wachttijd die ons in zijn greep houdt en ons karakter en onze relaties aantast? Of laten we gebeuren dat onze pijn een ander ook verwondt?

Jaloezie is iets willen hebben wat van de ander is. Daar zit het hem nou net in. Van de ander. Het is niet voor jou, ook niet voor jou bedoeld. Vanuit dat vertrouwen zouden we toch veel relaxter met elkaar om moeten kunnen gaan? ■

Bouwien is getrouwd en is moeder van twee dochters: Abby en Inno. Inno heeft diverse special needs, waaronder hiv.

